

Szakképzés német mintára

Jó az irány, de a gyakorlatban is működik?

A 2012/2013 tanévtől Magyarországon teljesen új alapokra kívánják helyezni a szakképzést. Több gyakorlati képzés, rövidebb tanulói idő, modern szakmák, valamint a vállalkozások erőteljesebb bevonása – ezek a célok. Ehhez a német duális modell szolgál példaképpül. A reformot már évek óta sürgetik a cégek. Vajon az új rendszer megfelel-e várakozásaiknak?

Szerző Dirk Wölfer

Utóljára 2003-ban történt kísérlet a magyar szakképzési rendszer megreformálására – az eredmények azonban csalódást okoztak. A vállalkozások évek óta hiányolják a szakképzésből kikerülő gyakorlati ismereteit és készségeit, a szakmák tartalmilag elavultak, nem életszerűek. Ezért a cégek – különösen a német és más, sikeres szakképzési hagyományokkal rendelkező országokból érkező vállalatok – arra kényszerültek, hogy versenyképességük érdekében maguk szervezzék meg a fiatal munkavállalók szakmai továbbképzését. Ezek után nagy várakozásokat keltezt Orbán Viktor miniszterelnök tavalyi bejelentése, miszerint Magyarország a német mintán

közös munkacsoportjának koordinálását. A kamara és a vállalatok számos konkrét javaslatot terjesztettek be, a DUIHK számos alkalommal a magyar döntéshozók felé is ismertette a német duális rendszer alapvető jellemzőit és előfeltételeit.

A kormány által bemutatott törvényjavaslat azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A jelek szerint lényegesen kisebb lesz az üzleti szféra beleszólása a szakképzés tartalmi és gyakorlati kialakításába, mint ahogy azt várták. Az új törvény alig hagy teret a rugalmas, a helyi vagy ágazat-specifikus körülményekhez igazodó egyedi megoldásoknak. Ráadásul a jogalkotó a szakképzési

Foto: iPKelno.de

a kis- és középvállalkozásokat sújta, és a képzések érezhető visszafogását eredményezheti. Jövőre az iskoláknak vagy főiskoláknak nyújtott fejlesztési támogatásokat sem ismeri el az adóhivatal. Ezzel megszűnik a vállalkozások és az iskolák közötti együttműködés egyik fontos eszköze, ami szintén kedvezőtlenül érinti a szakember-utánpótlást, s így a vállalatok versenyképességét is.

Végezetül az sem világos, hogy az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) tervezett átalakítása mennyire felel meg a piaci elvárásoknak. A kormány azt tervezi, hogy a magyar kamarai szervezettel együttműködve az alapszakmák számát a jelenlegi mintegy 350-ról kevesebb, mint 150-re csökkenti. A szakmai és vizsgakövetelmények tartalmi megújítása mindenképpen kedvező lépés, és ez igaz a szakmák számának csökkentése is. Az viszont már kérdéses, hogy néhány hét alatt valóban születne-e a szakemberképzést sok évre vagy akár évtizedekre meghatározó szakmák tömege a szükséges szakmai színvonal biztosítása mellett.

Abban bízunk, hogy a új modell megvalósítása során a szükséges rugalmassággal, nyitott és konstruktív párbeszédben még kialakíthatóak a gazdaság és a munka világának való kövételmeihez igazodó megoldások.

A szakképzéshez vezető utak

A számok a tanuló szokásos életkorát jelentik.

általános iskola 6-7				
szakiskola 15-17		szakközépiskola 15-18		középfiskola/gimnázium 15-18
szakképzés		szakmai érettség		érettség
szakközépiskola 18-19	középfiskola 18-19	szakképzés évf. 19	szakközépiskola 19	főiskola/egyetem 19-21/23
szakmai érettség	érettség	szakképzés/technikai végzettség	szakmai érettség	
			szakképzés évf. 20 (max. 22)	
			szakképzés	bachelor/mester

alapuló duális képzési modellt kíván bevezetni. A DUIHK (Német- Magyar Ipari- és Kereskedelmi Kamara) is nagy elkötelezettséggel vett részt az új szabályozás előkészítésében. Többek között felvállalta a Gazdasági Minisztérium és az ország legnagyobb befektetőit tömörítő „Investors' Council”

hozzájáruláshoz szóló törvényben drasztikusan szűkíti a szakképzési hozzájárulás elszámolhatóságának lehetőségeit. A jövőben a hozzájárulás csak a szakmai alapképzés költségeinek fedezésére használható fel. A felnőtt- és továbbképzési költségeket pedig csak pályázati úton lehet igényelni – ez elsősorban

Az új szakképzési törvény legfontosabb szabályozásai

A 2011.11.11-én benyújtott törvényjavaslat szerint

Szakközépiskolák

- 21. §** > 9-12. évfolyam: ágazat-specifikus, de több szakmát megalapozó elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítása, szakmai érettségivel zárul
- > 13. évfolyam: konkrét szakmai képzés megszerzése
 - > Szakmai érettségivel nem rendelkező gimnazisták esetén: két szakképző évfolyam (13-14. évfolyam), a 13. évfolyamot követően szakmai érettségi tehető le
 - > OKJ szerinti szakképzés-ráépülés esetén a szakképzés ideje hosszabb lehet (legfeljebb négy évfolyam)

Szakképző iskolák és TISZK

- 5. §** > Szakiskolák TISZK (Térségi Integrált Szakképző Központok) keretein belül működnek, amelyek regionális szinten koordinálják a szakképzést.
- > Településként egy szakképző iskola lesz, településeken, ahol meghaladja a tanulólétszám a 10.000-et, lehet több is.
 - > Bizonyos feltételek mellett az önkormányzat szakközépiskolát működtethet fenntartóként.
- 24. §** > A szakképző iskolákban szakmai elméleti és gyakorlati oktatás folyik.
- 25. §** > Szakmai elméleti képzés csak szakképző iskolákban folytatható.
- 26. §** > A szakiskolai képzésben a kilencedik évfolyamon a szakmai gyakorlati képzést a szakképző iskolában kell megszervezni.
- 27. §** > A tanuló gyakorlati képzése szakképző iskola vagy gyakorlati képzést folytató szervezet által fenntartott és működtetett gyakorlati képzőhelyen megszervezhető és folytatható.

Kerettanterv

- 8. §** > A szakképzési kerettanterv a szakiskolai képzésben szakképzésenként a szakmai elméletre, továbbá az iskolai tanműhelyben folyó vagy a gazdálkodó szervezetnél szervezhető szakmai gyakorlati képzésre kerül kiadásra.
- A kerettantervet a miniszter rendeletben bocsátja ki.

Szakmai és vizsgakövetelmények

- 73. §** > A miniszter rendeletben bocsátja ki.

Országos Modultérkép

- 74. §** > Az állami szakképzési és felnőttképzési szerv állítja össze

Vizsgák

- 9. §** > Komplex szakmunkásvizsga: a szakképzés megszerzésének előfeltétele
- > Rész-szakképzés lehetséges.
- 10. §** > Modul-záróvizsgák
- 28. §** > Szintvizsgák: Kötelező az első szakképzési évfolyam végén – a tanulószereződés megkötésének előfeltétele

A szakmunkástanulók gyakorlati foglalkoztatása

- 36. §** > A képzési helynek biztosítani kell az anyagi és személyi feltételeket.
- 37. §** > A foglalkoztatási időt szabályozza.

Tanulószereződés

- 42. §** > Feltétele: szintvizsga az első évfolyam után, azaz a második szakképző évfolyamtól köthető (szakmai érettségi esetén az első szakképző évfolyamtól)
- > Tanuló-előszereződés köthető az első szakképzési évfolyamon a gyakorlati képzési idő legfeljebb tíz százalékára.
- 43. §** > Tanulószereződést az a gyakorlati képzést szervező gazdálkodó szervezet vagy egyéb regisztrált szerv köthet (az egészségügyi, művészeti, közművelődési, oktatási és szociális ágazatba tartozó szervezetek, költségvetési szerv, alapítvány, egyesület, egyházi jogi személy)
- 46. §** > A gazdasági kamara feladata a tanulószereződés megkötésének elősegítése. Ha nem jön létre tanulószereződés, a szakképző iskola gondoskodik a tanuló gyakorlati képzéséről.

Együttműködési szerződés az iskola és a képzési hely között

- 56. §** > A szakiskola együttműködési szerződésben vállalatokat vagy egyéb szervezeteket bízhat meg gyakorlati képzéssel.

A tanuló pénzbéli juttatás

- 72. §** > Mértékét a miniszter határozza meg.
- 63. §** > Az első tanévben az érvényes minimálbér meghatározott százalékára (a gyakorlati képzés idejétől függően 10-20% között), a további évfolyamokon a mértékét emelni kell.

Pályaaorientáció

- 85. §** > Tanuló legalább egyszer személyre szabott életpálya-tanácsadási szolgáltatásban kell, hogy részesüljenek.

Gazdasági kamarák

- 60. §** > A gyakorlati képzést szervező szervezet szakképzési tevékenységét a gazdasági kamara ellenőrzi.
- > Ellenőrzi a képző üzemekben folyó gyakorlati képzést (az oktatók alkalmassága, csoportlétszám, a szakmunkástanulók leterheltsége, szociális juttatások, munkavédelem, foglalkoztatási napló).
- 75. §** > Az illetékes szakmai szövetségekkel együttműködve kidolgozzák az illetékeségükbe tartozó szakmák szakmai- és vizsgakövetelményeit.
- > Megszervezik a mestervizsgákat.
- 76. §** > Megszervezik a szintvizsgákat.

A szakképzés finanszírozása

- 84. §** > A szakiskolák költségeit (gyakorlati és elméleti képzés) az állam fedezi.
- > A kormány évente határozza meg, mely szakmákra milyen finanszírozás vonatkozik (korlátozás nélküli beiskolázás, költségvetési hozzájárulásra nem jogosult vagy költségvetési hozzájárulás korlátozott keretszámok alapján igényelhető)
 - > Szakképző iskola nem állami fenntartója akkor jogosult költségvetési hozzájárulásra, ha a fővárosi, megyei kormányhivattal a szakképzési megállapodást kötött.
 - > A nem iskolai gyakorlati képzés költségeit a vállalat/egyéb szervek fedezi (részleteket a szakképzési hozzájárulásról szóló törvény szabályozza).

Hatálybalépés

- 91-92. §**
- > A tv. 2012. január 1-én lép hatályba.
 - > A már folyamatban lévő képzéseket az eddig érvényben lévő rend szerint kell befejezni.
 - > Felmenő rendszerben utóljára a 2012/13-s tanévben lehet képzést indítani, 2013/14-től már csak az új rendszer szerint indítható képzés.